

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Εισήγηση του Συνηγόρου του Πολίτη, Ανδρέα Ποττάκη, στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής

15 Σεπτεμβρίου 2016

Το 2015 απετέλεσε αναμφίβολα μία ιδιαίτερη χρονιά, μια χρονιά ορόσημο για το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και την εμπέδωση του κράτους δικαίου.

Παράλληλα με τη διαρκή, σκληρή, πολυεπίπεδη και ενίοτε άνιση μάχη που δίνεται για την διασφάλιση των κατακτήσεων του δικαιοπολιτικού πολιτισμού μας και την προστασία του σκληρού πυρήνα των δικαιωμάτων μέσα στην παρατεταμένη και πρωτοφανή οικονομική -και ιδίως δημοσιονομική- κρίση που διέρχεται η χώρα, η Διοίκηση, οι κοινωνικές και προνοιακές δομές, αλλά και η κοινωνία, οι δεσμοί, οι μηχανισμοί της και η ίδια της η συνοχή κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν και νέες δοκιμασίες. Είναι γεγονός, ότι η ένταση και πυκνότητα των ροών μετακίνησης πολιτών τρίτων χωρών έθεσε, με τρόπο επιτακτικό, δυσεπίλυτα ζητήματα στις υφιστάμενες κρατικές αλλά και κοινωνικές δομές.

Στο πολύ πρόσφατο παρελθόν, ένα ανάλογο φαινόμενο μαζικών ροών είχε δοκιμάσει τις κρατικές δομές και την κοινωνία μας. Αμφότερες κρίθηκαν για τον τρόπο που ανταποκρίθηκαν στην πρόκληση. Οι κρατικές δομές για την επάρκεια, την προσαρμοστικότητα στις νέες απαιτήσεις και την αποτελεσματικότητά τους, η δε κοινωνία για το επίπεδο συνοχής, ωριμότητας και πολιτισμού της.

Στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε, η κοινωνία αλλά και το κράτος μετασχηματίστηκαν ουσιαδώς. Ο Συνήγορος του Πολίτη εισήχθη στην συνταγματική, έννομη μας τάξη, ως θεσμός προάσπισης των δικαιωμάτων και εγγύησης του κράτους δικαίου, με την απαραίτητη για τον ρόλο του θεσμική θωράκιση της ανεξάρτητης, συνταγματικά κατοχυρωμένης, αρχής. Και ο ρόλος του στην παρούσα κρίση έχει υπάρξει καθοριστικός, ουσιαστικός, αποτελεσματικός, όπως θα καταδειχθεί και από την παρουσίαση της έκθεσης πεπραγμένων για το έτος 2015 που θα αναπτύξει ο αγαπητός συνάδελφος κ. Καρύδης. Οι διοικητικές δομές και η κοινωνία μας διέρχονται μίας νέας δοκιμασίας. Αποτελεί στοιχείο για όλους, τη Διοίκηση και τους πολίτες, να αποδείξουν, ότι ο μετασχηματισμός των τελευταίων δεκαετιών ανόρθωσε το επίπεδο του πολιτισμού μας.

Θα μου επιτρέψετε στη σύντομη σημερινή μου τοποθέτηση να επικεντρωθώ στην αποτύπωση μερικών σκέψεων για το ρόλο που καλείται να επιτελέσει ο ΣτΠ στο επόμενο διάστημα, στην σκιαγράφηση της φυσιογνωμίας του, και να παραχωρήσω το λόγο στους άξιους, ικανότατους και έμπειρους συνεργάτες μου για την παρουσίαση των οξύτατων και εντονότατων προβλημάτων, στην επίλυση των οποίων ο θεσμός κλήθηκε να συμβάλλει.

Ο ΣτΠ έχει υπάρξει, και θα εξακολουθεί να είναι, ένας αξιόπιστος θεσμικός συνομιλητής για την διαμόρφωση των απαραίτητων νομοθετικών πρωτοβουλιών που εντάσσονται στο ευρύ φάσμα των αρμοδιοτήτων του. Θα είναι, δε, παρών, με καίριες, ουσιαστικές και αποκρυσταλλωμένες παρεμβάσεις, εισηγήσεις και θέσεις στο πλαίσιο της συζήτησης της συνταγματικής αναθεώρησης, αξιοποιώντας για τον σκοπό αυτό το προνόμιο που έχει να βρίσκεται κοντά, δίπλα στο επιμέρους, το ατομικό ζήτημα, και να δύναται να συνθέτει το ατομικό για να καταλήγει με ασφάλεια στην αποτύπωση του γενικότερου ζητήματος και στην διατύπωση ρεαλιστικών, υλοποιήσιμων λύσεων. Η ποιότητα του λόγου του και η θεσμική του ανεξαρτησία, άλλωστε, τον καθιστούν όχι μόνο προνομιακό συνομιλητή, αλλά και συνδιαμορφωτή, τον πλέον ενδεδειγμένο θεσμό για την παρακολούθηση, προώθηση και επίβλεψη του σεβασμού και της εφαρμογής των αρχών της αξιοκρατίας, ιδίως σε ό,τι αφορά τις επιτελικές δομές της δημόσιας διοίκησης, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ίσης μεταχείρισης και κατάργησης των διακρίσεων, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, της διαφάνειας και της καταπολέμησης της διαφθοράς και της αυθαιρεσίας.

Βασική κατευθυντήρια αρχή και γνώμονας της λειτουργίας του ΣτΠ είναι η προσήλωση στη λογική του θετικού αθροίσματος. Η διερεύνηση, δηλαδή, και ανάδειξη λύσεων από τις οποίες βγαίνουν κερδισμένοι τόσο οι πολίτες όσο και η Διοίκηση. Η προσήλωση στην αρχή αυτή έχει επιτρέψει στον ΣτΠ να διαμορφώσει συνθήκες αποδοχής της διαμεσολαβητικής του παρέμβασης από την Διοίκηση και αναγνώρισης της αποτελεσματικότητάς του και εμπιστοσύνης από τους πολίτες. Τούτο αποτυπώνεται και με αριθμούς. Η επίλυση των ζητημάτων με τα οποία καταπιάνεται ο ΣτΠ κάθε χρόνο, και για πολλά τώρα έτη, σε ποσοστό σταθερά άνω του 80% -και πλέον, στον απολογισμό του 2015, σε ποσοστό άνω του 85%- θα πρέπει να αποδίδεται αναμφίβολα στην εξαιρετική ποιότητα της διαμεσολαβητικής παρέμβασης των ικανότατων στελεχών που υπηρετούν τον θεσμό. Αποδεικνύει, όμως, επίσης, την αποδοχή της διαμεσολαβητικής αυτής δράσης του ΣτΠ από την δημόσια διοίκηση, και αποτελεί το θεμέλιο για την ενίσχυση της σχέσης εμπιστοσύνης και αναγνώρισης που τυγχάνει ο θεσμός από τους πολίτες. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την σχέση με την Διοίκηση, είναι χαρακτηριστικό, ότι δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις που οι ίδιες οι δημόσιες υπηρεσίες επιδιώκουν την συνδρομή του ΣτΠ, την αρωγή και επικουρία του, για την επίλυση ζητημάτων που ανακύπτουν, αγκυλώσεων του συστήματος της δημόσιας διοίκησης, φαινομένων γραφειοκρατίας και κακοδιοίκησης.

Οι προκλήσεις είναι πολλές, πολύμορφες και πολυεπίπεδες. Για να εξακολουθήσει ο ΣτΠ να αποτελεί σημείο αναφοράς τόσο για την Διοίκηση όσο και τους πολίτες, δεν επιτρέπεται εφησυχασμός, αλλά εγρήγορση και προσαρμοστικότητα. Ήδη, σε στενή συνεργασία με τους Βοηθούς ΣτΠ και όλα τα στελέχη επεξεργαζόμαστε τους άμεσους και μεσοπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους που θα επιτρέψουν στον θεσμό να διατηρήσει, και ει δυνατόν να ενισχύσει, την πρωτοπόρα θέση του.

Άμεση προτεραιότητα μας είναι, και θα εξακολουθήσει να είναι, η ολοένα και στενότερη σχέση με τον δοκιμαζόμενο πολίτη. Πρόθεσή μας να βελτιώσουμε έτι περαιτέρω τις συνθήκες πρόσβασης των πολιτών στις υπηρεσίες μας και, όπου αυτό είναι εφικτό, να διαμορφώσουμε και νέες δυνατότητες εγγύτερης επικοινωνίας και αρωγής.

Για την περαιτέρω θωράκιση της φυσιογνωμίας του ΣτΠ και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της διαμεσολαβητικής του δράσης θα απαιτηθούν και θεσμικές παρεμβάσεις. Στο προσεχές διάστημα, θα είμαστε σε θέση να υποβάλλουμε ολοκληρωμένες προτάσεις προς την κατεύθυνση αυτή. Αποτελεί πόρισμα συσσωρευμένης εμπειρίας και πολυετούς επεξεργασίας, ότι η σχέση του ΣτΠ με το Εθνικό Κοινοβούλιο μπορεί και πρέπει να αναβαθμιστεί. Ο ΣτΠ, ως ένας κατ' εξοχήν θεσμός δημοκρατικής νομιμότητας, νοιώθει οικεία παριστάμενος ενώπιον της Επιτροπής σας, και η τακτική του αναφορά και ακρόαση εκτιμούμε, ότι θα απέβαινε αμοιβαία επωφελής, σε πλήρωση και των σχετικών συνταγματικών επιταγών.

Σε συμμόρφωση και εφαρμογή των συνταγματικών επιταγών, εκτιμούμε, ότι η αναγκαία ώθηση που έχει ανάγκη πλέον ο ΣτΠ για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις ολοένα και μεταβαλλόμενες και αυξανόμενες απαιτήσεις θα πρέπει να δοθεί με, και προϋποθέτει, την αναθεώρηση του νομοθετικού του πλαισίου λειτουργίας. Με έναν νέο, ειδικό, εκτελεστικό του Συντάγματος, νόμο, όπως αρμόζει στην Ανεξάρτητη Αρχή, που θα συγκεντρώσει και θα κωδικοποιήσει τις διάσπαρτες διατάξεις για τον ΣτΠ σε διάφορα νομοθετήματα, θα εγκολπώσει με συνοχή και συστηματικότητα νέα πεδία δράσης, θα αναθεωρήσει -με σκοπό τον εξορθολογισμό και την πληρότητα- υφιστάμενες αρμοδιότητες, επιλύοντας ζητήματα αναρμοδιοτήτων ή και σύγχυσης αρμοδιοτήτων και επικαλύψεων, αλλά και θα καινοτομήσει σε ζητήματα που άπτονται του τρόπου λειτουργίας του και εκτέλεσης των αρμοδιοτήτων του. Με βασικό κριτήριο την ενίσχυση και περαιτέρω εμπέδωση του θεσμού της διαμεσολάβησης, με την διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών και προϋποθέσεων που θα εξασφαλίζουν ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη παρέμβαση του ΣτΠ στο πλέγμα των αρμοδιοτήτων του και θα αποσκοπούν στην συνδρομή από την μία πλευρά προς τη Διοίκηση, για την αντιμετώπιση των πολλών και πολύπλοκων προβλημάτων που και η ίδια αντιμετωπίζει, πάντοτε στο πλαίσιο του σεβασμού της αρχής της χρηστής διοίκησης, και από την άλλη προς το Δικαιοσύνη, για την αποσυμφόρησή της και την αποτελεσματικότερη λειτουργία της.

Ολοκληρώνοντας τη σύντομη αυτή τοποθέτησή μου, επιτρέψτε μου μία πιο προσωπική αναφορά. Δράττομαι της ευκαιρίας να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου προς τα μέλη της Εθνικής Αντιπροσωπείας για την τιμή που μου επιφύλαξαν με την επιλογή τους να μου αναθέσουν το υψηλότατο και κρίσιμο αξίωμα του ΣτΠ. Σε ό,τι με αφορά δεσμεύομαι, ότι θα καταβάλλω όλες μου τις δυνάμεις και θα διαθέσω όλες μου τις ικανότητες προκειμένου να πετύχω στην εξαιρετικά δύσκολη, αλλά και εξόχως τιμητική αποστολή. Έτσι, ώστε να συνδράμω στην επιτυχή πορεία του θεσμού, και να αποτιμηθεί η θητεία μου, στην λήξη της, με εξ ίσου θετικό τρόπο, όπως και των προκατόχων μου.

Στο σημείο αυτό, αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες προς την καθ. κα Καλλιόπη Σπανού, η οποία ηγείτο της Αρχής κατά το έτος 2015, τα πεπραγμένα του οποίου παρουσιάζουμε ενώπιον της Επιτροπής σας σήμερα, και προς τους στυλοβάτες της Αρχής, τους Βοηθούς Συνηγόρους κκ. Καρύδη, Σαγιά, Ιωάννου και Μόσχο, τόσο για την πλούσια και ουσιαστική τους συνεισφορά στην λειτουργία του ΣτΠ και στην, κατά τη γνώμη μου, εντυπωσιακή εργασία τους το προηγούμενο έτος, όσο και για την ακατάπαυστη συνδρομή τους στην λειτουργία του ΣτΠ και κατά το τρέχον έτος. Ιδιαίτερη αναφορά, επιτρέψτε μου, θα ήθελα να κάνω στον καθ. κ. Βασίλειο Καρύδη που ανέλαβε το δύσκολο έργο να ηγηθεί του ΣτΠ το τελευταίο διάστημα, παράλληλα και με τις ήδη βεβαρυμμένες του υποχρεώσεις ως προϊστάμενος πλέον του ενός χαρτοφυλακίων, και δη ιδιαιτέρως απαιτητικών. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύνολο των στελεχών της Αρχής, που με υποδέχθηκαν με εγκαρδιότητα και έντονη διάθεση για συνεργασία. Το υψηλό τους φρόνημα, η ακεραιότητα αλλά και η βαθύτατη κατάρτιση τους αποτελούν τις βάσεις πάνω στις οποίες θα οικοδομήσουμε τον στρατηγικό μας σχεδιασμό για το προσεχές διάστημα.

Σας ευχαριστώ.